

Nieuwsbrief NZG

4(2)

Nederlandse Zeevogelgroep
Dutch Seabird Group

ISSN: 1566-6778

Texel, September 2002

redactie Nieuwsbrief NZG: Mardik F. Leopold
p/a ALTERNATIE-DLO, Postbus 167, 1790 AD Den Burg, Texel
e-mail m.f.leopold@alterra.wag-ur.nl

Guido O. Keijl, Brederodestraat 16A
1901 HW Bakkum, e-mail guido@hetnet.nl

secretariaat NZG: De Houtmanstraat 46
1792 BC Oudeschild, Texel, e-mail ned.zeevogelgroep@planet.nl

***Bald Eagles* moesten op daken broedende meeuwen in IJmuiden verdrijven**

Sinds 1987 worden de op daken broedende kleine mantel- en zilvermeeuwen op het industrieterrein van IJmuiden geteld als onderdeel van een inventarisatie van meeuwen in de IJmond. Het aantal broedparen wordt per dak geregistreerd om informatie te krijgen over de ontwikkeling van de aantallen van deze dakbroeders. Het aantal meeuwen dat in het havengebied van IJmuiden op daken broedt is gegroeid van 73 paar in 1987 (twee paar kleine mantel- en 71 paar zilvermeeuwen; Cottaar & Maassen 1988) tot 1331 paar in 2001 (255 paar kleine mantel- en 1076 paar zilvermeeuwen). Stormmeeuwen komen op het industrieterrein van IJmuiden als dakbroeder zeer sporadisch voor: alleen in 1995 en 1996 broedden een of twee paar op een dak.

Het aantal broedparen per dak kan nogal verschillen. Meestal worden tientallen tot enkele honderden paren per dak gevonden, maar soms broedt er maar één paar op een groot dak. Dit laatste is meestal het geval bij daken die voor het eerst bezet worden; in daaropvolgende jaren worden deze verder gekoloniseerd. Het grootste aantal wordt gevonden op de zogenaamde IJbunker, alwaar zich de laatste jaren tot maximaal 570 paren hebben gevestigd (84 paar kleine mantel- en 486 paar zilvermeeuwen, Cottaar 2002). Dat niet iedereen blij is met meeuwen op z'n dak blijkt uit verjaagacties. Deze bestonden in de loop der jaren voornamelijk uit het plaatsen van opgezette vossen - die soms op wieltjes over het dak gereden werden - tot houten afbeeldingen van uilen en arenden welke op daklijsten waren bevestigd.

In 1999 werd een nieuwe methode toegepast. Op een aantal daken, waar in de afgelopen jaren vele honderden meeuwen broedden, werden vijf vliegers geplaatst met de beeltenis van een **Amerikaanse zeearend** (*bald eagle*; zie foto). De reactie was in eerste instantie zoals de plaatsers hadden gehoopt: de meeuwen vlogen luid alarmerend over de daken waar de vliegers waren geplaatst. Echter al na een aantal dagen zaten de eerste exemplaren weer op de randen van de daken en een week tot tien dagen daarna werden grote delen van de daken weer voorzichtig bezet (eigen waarnemingen). Omdat de vliegers al op 2 april werden geplaatst hadden de meeuwen tijd genoeg om te wennen. In IJmuiden staat vaak wind waardoor de vliegers het zwaar te verduren hebben. Na een aantal weken tot een

maand waren veel vliegers gebroken of zodanig verwaaid en gescheurd dat ze nog nauwelijks op zeearenden leken. In 2000 werden op dezelfde daken reeds op 13 maart zes nieuwe vliegers met de beeltenis van een Amerikaanse zeearend geplaatst, dus twee weken eerder dan in 1999. De verstoring was nog minder, waarschijnlijk als gevolg van de vroege plaatsing. Hierdoor waren de vliegers eerder versleten en konden de meeuwen vrijwel ongestoord gaan broeden. In 2001 werden geen vliegers meer geplaatst.

Een analyse van de aantallen broedparen per dak liet zien dat op daken met vliegers en daken in de directe omgeving de aantallen kleine mantels aanvankelijk afnamen maar vanaf 2000 voorzichtig toenamen (tabel 1). De aantallen zilverbmeeuwen namen na een geringe afname in 2000 sterk toe. Dit is analoog aan de verandering in het gehele industriegebied.

Tabel 1. Veranderingen in het aantal broedparen kleine mantel- en zilverbmeeuwen in IJmuiden op daken met vliegers en daken in de directe omgeving (links), en in de rest van het havenindustriegebied van IJmuiden (rechts). De veranderingen zijn gegeven in percentages ten opzichte van de aantallen in 1998.

	daken met vliegers			rest van het industriegebied		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001
zilverbmeeuw	-15	+20	+13	0	+23	+14
kleine mantel	-27	- 8	-5,5	-9,5	+32	+21

Het leek dus in eerste instantie dat de plaatsers van de vliegers goed resultaat hadden geboekt, maar de lichte afname in 1999 voor het gehele industriegebied zwakt deze conclusie af omdat ook andere, vermoedelijk natuurlijke, schommelingen van invloed waren op het totaal aantal broedparen. Immers, over het gehele industrieterrein waren de aantallen kleine mantels afgenomen. De toename van het aantal zilverbmeeuwen in 2000, dat vrijwel gelijk was op de daken met vliegers en de overige daken, geeft al aan dat de meeuwen zich vrijwel niets meer van de vliegers aantrokken. Dat het aantal kleine mantelmeeuwen in 2000 en 2001 nog steeds lager was dan in 1998 (terwijl in 2001 geen vliegers meer geplaatst waren) geeft aan dat er ook iets anders aan de hand kan zijn geweest. Mogelijk is deze soort toch gevoeliger voor verstoringen dan de zilverbmeeuw. Behalve dat meer paren zich verspreidden over het gehele industriegebied bleek dat ook de groei van de (grond)kolonie op het Middensluiselands van het sluisencomplex in IJmuiden vermoedelijk een grote aantrekkingskracht heeft gehad. Misschien dat kleine mantelmeeuwen toch de voorkeur geven aan een grote kolonie op de grond boven het broeden op een dak (oneffen terrein met begroeiing versus kaal terrein met soms wat grasgroei). Deze bewering kon vooralsnog niet bevestigd worden aan de hand van verschuivingen van gekleurde exemplaren. Het aantal kleine mantelmeeuwen nam op het sluiselands van 1998 tot en met 2001 toe met maar liefst 238% (van 489 naar 1655 paar), terwijl het aantal zilverbmeeuwen in die periode een groei van 16% liet zien (van 176 naar 204 paar).

Samengevat is de afname op en rond de daken met vliegers in IJmuiden in 1999 en 2000 niet uitsluitend aan deze verstoringen toe te schrijven. Deze had meerdere oorzaken, waarvan de plaatsing van de 'Bald Eagles' er één was. De vroege plaatsing, waardoor ze na een aantal weken al grotendeels versleten waren, gaf niet meer de gewenste verstoring. Hierdoor konden de meeuwen in beide jaren toch nog met succes broeden.

Cottaar F. & Maassen E. 1988. Meeuwenkolonies in Zuid-Kennemerland in 1987. *Fitis* 24:58-62.

Cottaar F. 2002. Meeuwenonderzoek op de IJbunker, IJmuiden, jaaroverzicht 2001. Verslag in eigen beheer. Haarlem.

Fred Cottaar, Lutulistraat 42, 2037 CB Haarlem. F.Cottaar@cementbouw.nl

Opnieuw een gekleurde kuifaalscholver in Nederland

Op 6 juni 2002 werd opnieuw een kuifaalscholver met een kleurring gezien in Nederland: groen HSS (de bijbehorende BTO-ring is 1.381.692, zo liet Mike Harris per omgaande weten). Deze vogel was er een uit een nest van drie kuikens en was geringd op 30 juni 2001 op Isle of May, Firth of Forth, Schotland (zie Harris 2002). De gekleurde vogel zat samen met nog vijf andere tweede-kalenderjaarvogels op de hoge stenen oeververdediging van de werkhaven aan de Oosterscheldezijde van het Werkeiland Roggeplaat en leek in prima conditie: lekker vet en flinke rui in de vleugeldeken. Het lijkt me een kwestie van tijd voordat de eerste